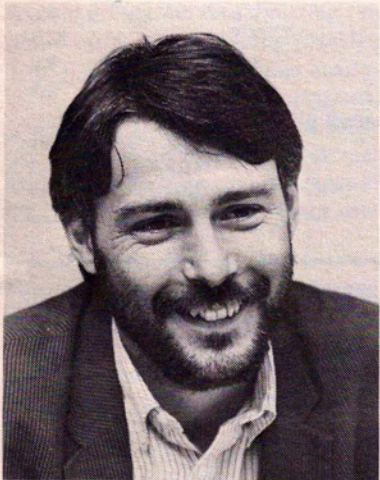

imprint

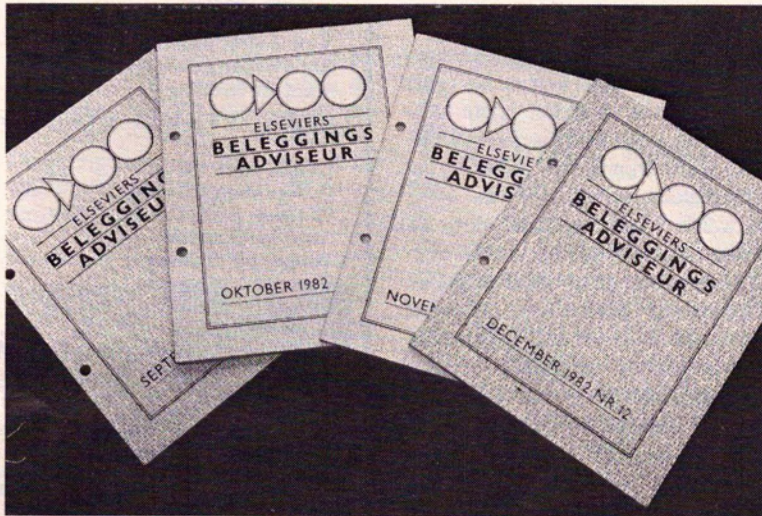
ELSEVIER-NDU NIEUWS

1982 sept./okt.
4e jaargang
nummer 7

Inhoud o.a. pag.
„Special en professional
interest” 1
CIS start informatiedienst
over wereldorganisaties 3
ESP prepareert zich
op elektronische
informatie-opdracht 4/5

B. Toet, ontwikkelaar/uitgever van boek/blad produkten

De nieuwe serie „Elseviers Beleggings Adviseur”

„Elseviers Beleggings Adviseur”

Nieuwe lijn binnen Elsevier gericht op „special en professional interest”

De heer J. H. Verleur, lid van de Raad van Bestuur van ons concern bood dinsdag 7 september j.l. drs. T. E. Westerterp, algemeen directeur van Europese Optiebeurs, het eerste exemplaar aan van „Elseviers Beleggings Adviseur”. Dit gebeurde in de Vergaderzaal voor Kamer van Koophandel aan het Beursplein te Amsterdam. „Elseviers Beleggings Adviseur” is een nieuw, maandelijks verschijnend informatie/documentatie-systeem dat zich richt op (persoonlijk) beleggen. Elk deel bevat gemiddeld 64 pagina's met ca. 25 beleggingsadviezen op 15 terreinen en is een afgerond geheel. Ieder volgend nummer sluit erop aan, zodat een naslagwerk wordt opgebouwd dat in een ringband kan worden bewaard, met tabbladen, per rubriek of chronologisch. Met het uitbrengen van deze documentatiereeks is tevens de aanzet gegeven tot het ontwikkelen van nieuwe uitgaven binnen Uitgeversmaatschappij Elsevier „boeken” in samenwerking met „bladen” uitgevers binnen Elsevier-NDU, gericht op „special” of „professional interest”. Elseviers Beleggings Adviseur is dan ook een zgn. „joint venture” van Uitgeversmaatschappij Elsevier (boeken) en Uitgeversmaatschappij Bonaventura (bladen). De directies van beide maatschappijen onderzoeken thans de mogelijkheid om meer van dit soort „boek-blad” projecten op te starten. Het gaat hierbij om mensen te voorzien van actuele documentatiereeksen gericht op „professionele” of sterk hobbyachtige interesses. Zo'n reeks kan handelen over de beroepssfeer of over sport, spel of sommige vormen van verzamelen (zoals postzegels, munten e.d.), waar de betreffende doelgroep veel geld en/of tijd in stopt.

Barend Toet, uitgever/ontwikkelaar van deze „special en professional interest” projecten, is zich bewust dat het idee om deze sector te benaderen niet

„gloednieuw” is, maar de nu voorgestelde aanpak vertoont wel nieuwe aspecten voor het boekenbedrijf. Toet wil structureel gebruik maken van het

bereik dat sommige bladen bij gerichte doelgroepen hebben en wil in de verkoop veel gebruik maken van directmarketing technieken. „De adressenbestanden die nodig zijn voor een aantal van dit soort projecten, zijn al in het bezit van Elsevier-NDU,” zo stelt hij. „Bij een gemeenschappelijke aanpak kan dit gegeven ons een aardige voor-sprong opleveren. In het geval van 'Elseviers Beleggings Adviseur' gaat het om een — tot nu toe unieke — samenwerking van Uitgeversmaatschappij Bonaventura en Uitgeversmaatschappij Elsevier. Soortgelijke projecten zijn echter ook denkbaar in samenwerking met Uitgeversmij. Misset of PBNA. De 'bladen' beschikken over interessante en gerichte adressenbestanden en Uitgeversmij. Elsevier heeft veel ervaring als ontwikkelaar/producent van steeds nieuwe uitgaven. Daarbij is het echter wel zaak, dat eerst grondig wordt onderzocht, waaraan in de betreffende sectoren wezenlijke behoefte bestaat. Want,” zo stelt Toet, „iemand belegt of spaart zeldzame postzegels of schaakt fanatiek. Als hij dat doet, zal hij waarschijnlijk ook in informatie/documentatie geïnteresseerd zijn.”

„Die interesse kun je tevoren meten, door de doelgroep rechtstreeks met het aanbod te benaderen. Bij voldoende respons ga je door, anders stop je met het project. In de boekensector was deze benadering tot nu toe niet erg gebruikelijk, maar in de tijdschriftenwereld wel. Een project dat goed gaat lopen is interessant voor zowel Uitgeversmaatschappij Elsevier, waar voldoende mankracht in huis is om de redactionele of eindredactionele werkzaamheden te verrichten, als voor de andere partner in het project, die zijn markt bereik inbrengt.” Op deze wijze hoopt Toet een zinvol verband te leggen tussen een aantal wezenlijke „sterktes”, die tot nu toe afzonderlijk hun plaats hebben binnen de verschillende werkmaatschappijen.

Voorgenomen wijziging Vennootschappelijke structuur

De Centrale Ondernemingsraad heeft op 10 september j.l. enkele journalisten van de eigen dag- en weekbladen geïnformeerd over de plannen om de vennootschappelijke structuur van het concern te wijzigen. Verdere informatie hierover vindt u in het communiqué van de COR op pagina 2. Naar aanleiding van krantekolumnen heeft de redactie van Imprint de raad van bestuur om een reactie en een toelichting op de plannen gevraagd. De raad van bestuur meent echter dat eerst de adviesprocedure moet worden afgerond en dat derhalve publicatie van de plannen in dit stadium voorbarig is. „Pas wanneer de raad van bestuur en de raad van commissarissen na ontvangst van het COR-advies besluiten hebben genomen over de uitvoering van één en ander is de tijd aangebroken voor nadere berichtgeving in het personeelsblad,” aldus de raad van bestuur.

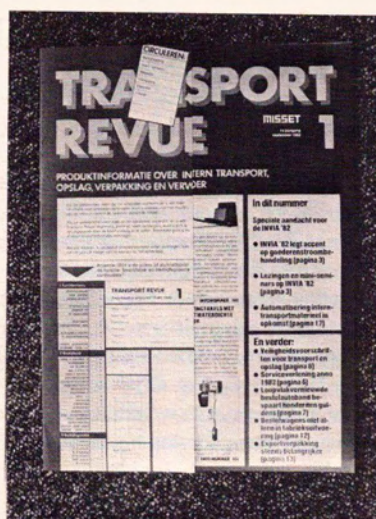
Redactieteam Transport Revue: v.l.n.r. zittend: P. P. Roessel, C. K. Kars. Staand: P. C. Wieman, J. F. F. van Bruggen, L. J. M. ten Have (vormgeving)

Transport Revue, een nieuw blad van Misset

Uitgeefgroep Produktinformatie en Transport (PIT) van Uitgeversmij. Misset heeft een nieuw tijdschrift aan haar uitgavenpakket toegevoegd: Transport Revue. Dit is een produktinformatietijdschrift dat zich richt op de intertransport-, opslag-, verpakkings- en vervoersmarkt. Het eerste nummer

verscheen 20 september j.l. De redactionele inhoud wordt verzorgd door de bestaande PIT redactie, zonder uitbreiding van mankracht.

Ook de advertentieverkoop buitendienst wordt met bestaande bezetting gerealiseerd voor de advertentieverkoop binnendienst bleek wel een nieuwe medewerker nodig te zijn. Al met al een gunstig klimaat om een nieuw blad te starten. Het zogenaamde „groene licht” van het Misset managementteam kwam in de voorbereidingsperiode dan ook snel.

Cover Transport Revue

V.l.n.r. de heren J. H. Verleur, T. E. Westerterp en B. Toet in de Vergaderzaal voor de Kamer van Koophandel ter gelegenheid van het verschijnen van de eerste nummers van „Elseviers Beleggings Adviseur”

Imprint is een maandelijkse Elsevier-NDU uitgave onder verantwoordelijkheid van de stafdienst interne en externe betrekkingen. Redactie: Djouke de Jong Jan van Galenstraat 335 Amsterdam tel. 020-5152371. Zetten en montage: Zetterij Holland Druk: Boom Ruysgrok

Volgens verwachtingen zal het jaarresultaat van Elsevier-NDU niet achterblijven bij '81

Het eerste halfjaar van 1982 heeft zich in grote lijnen volgens de verwachting voltrokken. De vooral vanwege de economische situatie zwakkere sectoren werd geen uitzicht op herstel geboden; de overige activiteiten van het concern konden zich redelijk handhaven. In het algemeen blijkt dat het positieve effect, voortkomend uit het afstoten van verliesgevendende ondernemingen en het saneren van marginale activiteiten, in belangrijke mate teniet wordt gedaan door de aanmerkelijke kosten nodig voor verdere reorganisaties en de voortgaande druk op de marges van de activiteiten die conjunctureel het zwaarst worden getroffen.

De in het eerste halfjaar van 1982 gerealiseerde omzet ligt f17,5 mln (2,6%) beneden de omzet van de overeenkomstige periode in 1981. De lagere omzet wordt verklaard door verkoop en liquidatie van bedrijfsonderdelen in de loop van 1981. Ondanks de achteruitgang van de omzet in de boekensector en van de advertenties bij zowel dagbladen als tijdschriften en de daarmee samenhangende stagnatie in de grafische sector bedraagt de autonome omzetstijging ca. 1%.

Met ingang van de jaarrekening 1982 zullen in het kader van de recente ont-

wikkelingen met betrekking tot de jaarverslaglegging enkele belangrijke wijzigingen in de vaststelling en de presentatie van de resultaten worden aangebracht. Vooruitlopend hierop zijn de halfjaarcijfers reeds volgens de nieuwe methode opgesteld. De cijfers ter vergelijking zijn dienovereenkomstig aangepast.

De bedoelde wijzigingen zijn de volgende:

- valuta-omrekeningsverschillen, samenhangend met deelnemingen in het buitenland (zg. vertaalverschillen), worden direct in het vermogen verwerkt en dus niet meer via het resultaat tot uitdrukking gebracht;
- alle buitengewone resultaten worden netto na belasting gepresenteerd.

Op basis van de nieuwe grondslag betreffende vertaalverschillen bedroegen de gerapporteerde winsten ter verdeling voor het gehele jaar 1981 f 37,4 mln.

(was f 40,4 mln.) en voor het eerste halfjaar 1981 f 21,9 mln. (was f 20,7 mln.).

De winst ter verdeling over het eerste halfjaar 1982 bedraagt f 23,8 mln. en stijgt derhalve met bijna 9% ten opzichte van het eerste halfjaar 1981.

De in het begin van dit bericht genoemde algemene factoren hebben het netto bedrijfsresultaat over het eerste halfjaar 1982 negatief beïnvloed. Desalniettemin is een stijging van het netto bedrijfsresultaat gerealiseerd van 44%.

Dit wordt vooral verklaard door de aanzienlijke vermindering van de rentelast en de verdere groei van de resultaten van de sector wetenschap. De onder buitengewone resultaten opgenomen lasten hebben voornamelijk betrekking op noodzakelijk geachte reorganisaties. Tevens is onder dit hoofd een bate verantwoord, die voortvloeit uit de verkoop van het begin 1982 overgedragen

kantoorpand in Amsterdam.

De in het eerste halfjaar opgetreden negatieve conjuncturele effecten zullen zich in het tweede halfjaar waarschijnlijk

lijker versterkt voortzetten. Wij verwachten echter dat het jaarresultaat, voor zover wij thans kunnen overzien, niet bij dat van 1981 zal achterblijven.

RESULTATENOVERZICHT (in miljoenen guldens)

	1e halfjaar 1982	1e halfjaar 1981
Omzet aan derden	650,6	668,1
Materialen en diensten van derden	362,8	385,2
Toegevoegde waarde	287,8	282,9
Personeelskosten	220,1	222,1
Afschrijvingen	23,0	21,3
Interest	1,1	7,4
	244,2	250,8
Bedrijfsresultaat	43,6	32,1
Belastingen naar de winst en WIR	11,1	9,6
Netto bedrijfsresultaat	32,5	22,5
Netto buitengewone resultaten	8,7	0,6
Winst ter verdeling	23,8	21,9

VERKORTE BALANS (in miljoenen guldens)

	30 juni 1982	30 juni 1981
Liquide middelen	111,8	41,4
Overige vlottende activa	413,2	491,4
Vlottende passiva	- / - 357,8	- / - 375,2
Netto werkkapitaal	167,2	157,6
Vastgelegde middelen	305,9	337,8
Werkzaam vermogen	473,1	495,4
Gefinancierd met:		
Garantievermogen	288,7	267,5
Vreemd vermogen (inclusief voorzieningen)	184,4	227,9
	473,1	495,4

KENGETALLEN (in guldens)

Winst per aandeel van f 20,—	16,92	15,63
Cash-flow per aandeel van f 20,—	33,26	30,81

MUTATIES

De heer **drs. C. J. Ankersmit**, concern controller, is met ingang van 1 september jl. benoemd tot adjunct-stafdirecteur van Elsevier-NDU nv.

De heer **M. H. A. P. van Boekel**, hoofd interne organisatie, is per 1 oktober a.s. benoemd tot hoofd sociaal beleid van de NDU BV.

cor communiqué

COMMUNIQUÉ van de 39e COR-vergadering gehouden op woensdag 1 september 1982 en van de 23e overlegvergadering gehouden op maandag 6 september 1982

Klachtregeling

Het voor het gehele concern geldende „Reglement voor het Individueel Klachtrecht” is destijds ingevoerd met instemming van de Centrale Ondernemingsraad. De regeling heeft formeel een geldigheidsduur van een jaar en wordt telkens — vrijwel automatisch — weer voor een jaar verlengd. Als gevolg van de bestuurlijke reorganisatie eerder dit jaar was het nu echter nodig de tekst van de regeling aan te passen aan de nieuwe organisatie. Inhoudelijk is de regeling niet gewijzigd. De tekstuele wijzigingen betreffen eliminatie van verwijzingen naar (a) divisiedirecteuren waarvoor in de plaats nu de portefeuillehouder wordt genoemd, en (b) ondernemingscommissies en personeelsraden die sinds de invoering van de Wet OR 100- ondernemingsraden zijn geworden. Inhoudelijk is de regeling onveranderd. De COR heeft de bestuurder in de 23e overlegvergadering meegedeeld akkoord te gaan met de gewijzigde tekst; deze zal binnenkort aan alle betrokkenen worden toegezonden.

Wijziging organisatie concernautomatisering

In zijn 39e vergadering stelde de COR vast dat het gewenst was dat de COR-Commissie Automatisering eerst nog weer contact zou opnemen met de stafafdeling Systemen & Procedures over diens bezwaren, alvorens definitief te reageren op het antwoord van de Raad van Bestuur op het COR-advies hierover. De bestuurder werd hierover in de 23e overlegvergadering ingelicht.

Voorgenomen wijziging vennootschappelijk structuur

Op 11 augustus jl. ontving de COR een

antwoordnota van de Raad van Bestuur op zijn overzicht van wensen en opmerkingen. Hieruit bleek naar de mening van de COR duidelijk dat in dit stadium de Raad van Bestuur verder niet bereid was tegemoet te komen aan wensen van de COR en de opmerkingen van de COR voor de Raad van Bestuur geen aanleiding waren geweest wijziging te brengen in de plannen. Een van de meest cruciale wensen van de COR — handhaving van de raad bij de nv — werd ook afgewezen; in plaats daarvan ontving de COR een concept contract waarin handhaving van de huidige manier van informatieverstrekking en adviesrecht toekenning worden geregeld. Ook dit contract verhoedt echter niet dat de COR — bij verplaatsing naar het niveau van de Nederland bv — het zicht zal verliezen op beslissingen van het bestuur van de Zwitserse subholding en van het bestuur van de nv. Het argument van (de adviseurs van) de Raad van Bestuur is dat de Wet op de Ondernemingsraden de COR uitsluitend bevoegdheden toekent t.a.v. aangelegenheden de (meerderheid van de) Nederlandse maatschappijen betreffende en dat verplaatsing van de COR van nv-naar bv-niveau deze positie duidelijker maakt dan de huidige situatie. De Raad van Bestuur meent dat de COR zich bevoegdheden toedient die hij niet heeft, hetgeen de COR en zijn adviseurs bestrijden. De reden dat de COR zoveel waarde hecht aan zijn positie bij de nv is dat in de toekomst beslissingen over de verdeling van investeerbaar kapitaal over de werkmaatschappijen binnen het concern op nv-niveau zullen worden genomen, waardoor het mogelijk wordt dat — na een besluit hierom-

trent op dat niveau — de COR nog slechts invloed zal kunnen uitoefenen op de besteding van dat gedeelte van het voor investering beschikbare kapitaal dat de Nederlandse werkmaatschappijen gaat. Evenmin zal de COR noch invloed kunnen uitoefenen op de verdeling over binnen- en buitenland van het besteedbare kapitaal. In het aangeboden contact wordt weliswaar in verregaande mate geregeld dat de huidige bevoegdheden van de COR worden gehandhaafd, maar het is onzeker of een beroepinstantie (bijv. Ondernemingskamer of Rechtbank) ingeval van conflict een beroep van de COR ontvanke-lijk zal verklaren als dit niet steelt op de Wet op de Ondernemingsraden.

De COR kwam in zijn vergadering tot de conclusie dat na deze reactie van de Raad van Bestuur de COR niet anders zal kunnen doen dan negatief adviseren over de voorgenomen wijziging van de vennootschapsstructuur; ook de adviseurs van de COR deelden deze mening. De Raad van Bestuur werd over dit standpunt van de COR schriftelijk ingelicht vóór de overlegvergadering; de tijd besteed aan dit agendapunt in die vergadering werd daardoor praktisch nihil.

In een korte nabespreking na de overlegvergadering kwam het punt publiciteit ter sprake. Verschillende COR-leden waren al enige malen benaderd door journalisten met vragen. Omdat de COR van mening is dat — als aan dit onderwerp in de pers aandacht gaat worden besteed — het beter is zelf de juiste informatie te verstrekken dan te moeten reageren op wat journalisten destilleren uit reeds gepubliceerde gegevens — werd besloten, na raadpleging van de adviseurs hieromtrent, een

informatiebijeenkomst te beleggen voor de eigen bladen. (Deze bijeenkomst heeft plaatsgehad op vrijdag 10 september september; de bestuurder is van tevoren ingelicht.) Afspraak is dat als vaste woordvoerder voor de COR over dit onderwerp één van de leden van de COR-Commissie Vennootschapsstructuur zal optreden omdat deze het best is ingewijd in de materie. Alvorens over te gaan tot het uitbrengen van het advies wil de COR alle consequenties daarvan terdege nagaan; de Commissie Vennootschapsstructuur en de adviseurs van de COR zijn daar op dit moment mee bezig. Ook wil de COR — zoals afgesproken — vóór het uitbrengen van advies eerst weer rug-spraak houden met de ondernemingsraden binnen het concern. Hier-toe is op donderdag 16 september a.s. een vergadering belegd met de voorzitters en secretarissen OR en GOR, waarin de afronding van de adviesprocedure zal worden doorgesproken.

De volgende Centrale Ondernemingsraad

De zittingstermijn van deze COR is ten einde en de nieuwe afgevaardigden zijn bekend, m.u.v. die uit het Wetenschap-circuit waar men nog niet uit de eigen interne structuur is. De samenstelling van de nieuwe COR is niet werkelijk gewijzigd: GOR-Dagbladen - 5, GOR - Grafische Bedrijven - 5, OR-Holding - 1, OR-Boeken - 1, OR-Bonaventura / Annoventura / Folio - 1, OR - Uitg. Misset - 1, OR-PBNA - 1, Wetenschap - 3. De COR blijft vergaderen op maandagen, de overlegvergaderingen zullen weer op woensdagen plaatsvinden. De formele installatie van de nieuwe COR zal geschieden in de 40e COR-vergadering op 13 oktober a.s., eventueel gekoppeld aan een meerdaagse overdrachtsvergadering.

VOORTGANG SKO

Henkes Senefelder

Het eindrapport is klaar. In de tweede helft van september zal de beslisfase kunnen beginnen.

Advertentie-exploitatie NRC BV

De toetsingsfase is afgerond. Aan het eindrapport wordt gewerkt.

Van Boekhoven-Bosch BV

Op donderdag 9 september is SKO bij Van Boekhoven-Bosch BV gestart met de introductie door de werkgroep aan directie, staf, afdelingschefs en O.R.-leden. De werkgroep is als volgt samengesteld: mw. S. Y. Alleyn, de heren A. Boogers, H. M. Collignon, W. Haaijman, A. Langeveld (voorzitter.), G. Noorman en D. v. d. Scheur.

Nieuwe projecten

Het project bij Misset Grafische Bedrijven BV zal op 7 oktober van start gaan. De werkgroep bestaat uit de heren L. A. Broer (voorz.) G. Bed, J. M. van Blokland, S. H. Katwijk, B. Molenaar, H. Rijswijk en N. Schoenmaker. Het project bij de dienst oplage verkoop bij NRC BV te Rotterdam is nog in voorbereiding.

STUURGROEP

CIS start informatiedienst over publikaties van wereldorganisaties

In januari 1983 zal de eerste aflevering verschijnen van IIS. IIS staat voor „Index to International Statistics” en is een nieuw door CIS, Washington ontwikkeld produkt. IIS zal, te samen met een index, uittreksels (abstracts) verschaffen van alle statistische publikaties die door wereldorganisaties als de Verenigde Naties en zijn gespecialiseerde dochterorganisaties, de EG, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD) en ongeveer zeventig andere belangrijke supranationale instellingen worden uitgegeven. IIS zal de meest omvattende en actuele informatie- en indexedienst zijn voor publikaties op dit gebied en zowel in Europa als in de Verenigde Staten verkrijgbaar zijn. Abonnees ontvangen maandelijks de IIS aflevering met abstracts en indexen, terwijl de mogelijkheid aanwezig is de volledige tekst van een document of van de publikatie op microfiche aan te vragen.

Onderzoek en ontwikkeling van het nieuwe project startte in 1978 toen CIS een systematische verzameling begon aan te leggen van de publiekelijk toegankelijke documenten van internationale organisaties. De medewerkers van CIS merkten — net als dat ook voor bibliothecarissen en onderzoekers een groot probleem is — dat het niet eenvoudig is om aan de betreffende stukken te komen, omdat er geen actuele indexen en bibliografieën op dit gebied bestaan. De noodzaak voor grotere toegankelijkheid tot waardevol statistisch materiaal aangaande de we-

reldeconomie, bevolkingsgegevens, milieugegevens en andere informatie is echter duidelijk aanwezig. Aangezien CIS reeds de meest uitgebreide informatiedienst heeft opgezet betreffende Amerikaanse overheidsdocumenten, werd besloten deze kennis en ervaring eveneens toe te passen op publikaties van internationale organisaties. CIS maakt sinds 1970 reeds uittreksels en indexen van „U.S. Congressional hearings” en „Committee meetings”. Sinds 1972 zijn daar de statistische publikaties van „U.S. Federal Government” (American Statistics Index) bij-

gekomen. In januari 1980 werd deze dienstverlening aangevuld met de statistische publikaties van „U.S. State Governments” en particuliere organisaties zoals banken, bedrijven, handelsorganisaties, universiteiten en research-organisaties (Statistical Reference Index). Het uitgangspunt van de CIS redacteuren daarbij was, om ook het aanvullende statistische materiaal ten behoeve van bibliotheken en onderzoekers gemakkelijk toegankelijk te maken.

Duizend publikaties

Susan I. Jover, editorial director van CIS en Marilyn Heilprin, acquisition chief, verzamelden, ordenden en evalueerden ca. duizend publikaties van de Verenigde Naties, de EG, de Wereld Bank, Internationale Vakorganisaties en ook kleinere organisaties zoals de Internationale Burger Luchtvaart, de Internationale Scheepvaart en de Internationale Tarwe Raad. Sinds mei 1981 zijn twee CIS werknemers, Joan Sherry, managing editor en haar assistent Bruce Butler werkzaam voor IIS. De CIS specialist op het gebied van microfiche rechten, John Kennedy, voerde vanaf dat moment besprekingen met alle officiële instanties om de reproductierechten van de betreffende statistische gegevens te verkrijgen. De indexerings-specialist Dan Elasky nam de ontwikkeling van de IIS index ter hand, die een aange-

De IIS-werknemers met o.a. zittend Joan Sherry en Bruce Butler en (tweede van rechts staand) Marilyn Heilprin.

paste versie is van het bestaande CIS lexicon voor statistische indexen.

Proefnummer

In januari jl. verscheen een proefnummer van de IIS uitgave. Dit nummer was opgezet voor marketingdoeleinden, om de beoogde dienstverlening te illustreren. Tevens bood dit nummer de redactie de mogelijkheid het criterium vast te stellen dat bij het selecteren van de documenten moet worden toegepast, dat is afgestemd op de behoefte aan toegankelijkheid en op de gekozen manier van indexeren.

In het nummer dat in januari 1983 zal verschijnen wordt een volledig overzicht geboden van alle periodieken, brochures, jaarboeken e.d. die in de beoogde sector verschijnen, of in het laatste kwartaal zijn verschenen. In de loop van 1983 verwacht IIS data te hebben opgebouwd van ca. 1500 publikaties. Voor de toekomst verwacht CIS, dat naar verhouding het gebruik van de IIS dienstverlening wel eens groter zou kunnen worden dan dat van de CIS database voor Amerikaanse overheidsdocumenten.

Misset onderzocht kwantiteit van haar landbouuitgaven

De Groep Landbouw van Uitgeversmaatschappij C. Misset heeft een markt- en media-informatiesysteem ontwikkeld ten behoeve van het adverterende bedrijfsleven. De resultaten zijn gebundeld in het rapport „Boerencontouren”. Uit het onderzoek blijkt dat Missets landbouwbladen het goed doen en kwamen o.a. kwantitatieve mediagegevens naar voren. Deze gegevens hebben betrekking op het aantal lezers, het aantal meelezers (de gezins- en personeelsleden) en de regelmaat waarmee de vakbladen worden gelezen met andere woorden „het bereik”. Er worden echter nogal wat verschillende interpretaties gegeven aan „lezen”. De wijze van lezen varieert: de een begint vooraan en leest pagina na pagina, een ander bladert het blad eerst door en een derde begint bij een vaste rubriek. Het aantal malen dat een blad wordt ingekeken/gelezen varieert. De eerste maal ’s morgens, als de postbode het blad heeft gebracht. Na het middageten alvast dat ene interessante verhaal waar het oog op viel en ’s avonds bij de koffie wordt het nog eens opgepakt. Ook de relatie van de lezer tot het blad is onderzocht door vast te stellen hoe het met de tevredenheid en met de gehechtheid aan een blad is gesteld. Uit deze, zogenaamde kwalitatieve, gegevens worden argumenten geput om bij een mediakeuze probleem toch vooral Misset-media te kiezen. Ook redacties kunnen bij het voeren van het redactionele beleid gebruik maken van deze gegevens. (bron: Missetterij)

Titel Medium	Bereik (in %)	Totaal aantal lezers x 1.000	Wijze van doornemen (in %)				(in % wel tevreden)	gem.cijfer v.w.b. gehechtheid
			pagina na pagina	bladert eerst door	begint met vaste rubriek	Gem. aantal malen ter hand nemen		
Boerderij	73	223.4	16	64	18	3.2	92	7.8
Boer en Tuinder	34	89.7	22	58	17	2.6	84	7.1
Landbouwmecanisie	21	55.9	10	77	10	2.7	79	6.4
PP Magazine	35	78.0	7	78	10	2.0	70	5.8
Landbode	21	48.9	13	73	14	2.6	78	6.9
Ons Platteland	12	30.6	11	77	10	2.3	79	6.5
Fries Landbouwblad	6	10.8	15	62	23	2.1	91	7.0
Ons Friese Platteland	3	5.8	16	65	17	2.6	91	7.2
ZLM	5	14.6	27	45	21	2.8	91	7.9
Akkerbouw	18	45.6	12	80	5	2.3	94	7.5
Veehouderij	41	103.8	17	66	14	2.5	93	7.4
Veeverbetering	26	63.5	18	71	9	3.1	89	7.3
Friese Veehouderij	10	24.7	18	70	9	3.8	91	7.7
Varkenshouderij	20	48.3	22	66	10	2.4	91	6.9
Varkens	18	43.1	20	67	13	2.6	89	6.8

Het Bacigalupo-buikorgel (Berlijn ca. 1890) met muziekprogramma van pinnen en bruggen op een houten cilinder.

De Hupfeld Phonoliszt Violina. Een automatische piano met drie automatisch spelende violen. De papieren rol „bespeelt” het instrument.

De jukebox anno 1900, de polyphonplaten speeldoos. Keuze uit tien muziekprogramma's op metalen platen.

Voorlopers van de automatisering

Wij leven in een tijdperk van zich snel ontwikkelende mechanisering en computertechniek. Dat deze ontwikkeling ook ons bedrijf niet ongemoeid laat, wordt in Imprint regelmatig bevestigd. Zie bijvoorbeeld de volgende twee pagina's over drie ESP projecten, waaronder ADONIS. Toch is deze ontwikkeling — in tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht — allerm minst in onze eeuw begonnen. In de middeleeuwen bestond al in de Lage Landen een systeem, dat als een duidelijke voorloper van onze computer kan worden gezien, namelijk de speeltrommel waarmee het torenarillon tot klinken kon worden gebracht. Dit arillon was de eerste stap in de richting van een kleurrijke geschiedenis van de mechanische muziek waaruit speeldozen, orchestrions en uiteindelijk de grote draaiorgels zouden ontstaan. In het Nationaal Museum van Speelklok tot Pierement te Utrecht is de geschiedenis en ontwikkeling van deze mechanische muziek te volgen. In dit museum, Achter den Dom 12, worden iedere dag, behalve op maandag, op het hele uur rondleidingen met demonstraties van de instrumenten gegeven. Internationaal geïnteresseerde bedrijven maken veel van dit unieke museum gebruik om buitenlandse gasten te verrassen. Vooral Japanners en Amerikanen blijkt men er een zeer groot plezier mee te doen.

ESP prepareert zich op een toekomst met elektronische informatieoverdracht

Technologische ontwikkeling vormt voornaamste bedreiging

M. F. Pijnenborg, directeur ESP

Uitgeverijen van wetenschappelijke tijdschriften ondervinden grote concurrentie van het toenemend gebruik van fotokopieerapparatuur. Bovendien blijkt uit de enorme omzetstijging van microcomputers bijvoorbeeld, dat de (algemene) belangstelling voor elektronische informatie-overdracht veel sneller toeneemt, dan destijds werd aangenomen. De nieuwe generatie zal, naar het zich laat aanzien, reeds vertrouwd zijn met de toepassing van geavanceerde apparatuur op tal van gebieden, als ze de middelbare school heeft verlaten. Het zijn deze twee aspecten, die de aanzet hebben gegeven binnen de sector wetenschappelijke informatie van ons concern, een tiental projecten te starten om de toekomstige ontwikkelingen tijdig te ondervangen en een concurrerend systeem t.o.v. het fotokopiëren te ontwikkelen. Drie van die projecten zijn in een stadium dat Imprint daarvan gewag kan maken. De heren M. F. Pijnenborg, directeur ESP, J. Franklin, editorial director ESP en Th Geuzebroek, directeur Zetterij Northprint geven een toelichting op deze drie projecten.

In de sector wetenschappelijke informatie van ons concern verschijnen ca. 250 tijdschriften (journals) op het gebied van de exacte en technische wetenschappen en ca. 250 op het gebied van de (bio-)medische wetenschappen. Deze sector lijkt op dit moment minder gevoelig voor de economische recessie. De verklaring daarvoor is dat de economie in de geïndustrialiseerde landen afhankelijk is van de export van technisch hoogwaardige producten. Voor de realisering van technisch hoogwaardige producten is wetenschappelijk onderzoek essentieel. Vandaar dat de geïndustrialiseerde landen t.b.v. de industriële innovatie de budgetten voor wetenschappelijk onderzoek zo lang mogelijk ongemoeid laten; en daarmee de bedrijvigheid van de wetenschappelijke uitgever. Volgens de heer M. F. Pijnenborg komt dat, omdat Elsevier Science Publishers zich een plaats heeft veroverd in de internationale publikatie van de meest gespecialiseerde research-activiteiten en daarin 's werelds grootste is geworden. Daarom blijft deze sector zich binnen Elsevier NDU concern gunstig ontwikkelen.

„Dat wil niet zeggen dat er geen gevaar dreigt,” meent de heer Pijnenborg. „De voornaamste bedreiging is ongetwijfeld de technologische ontwikkeling. Die ontwikkeling gaat het verloop van het proces van wetenschappelijke informatievoorziening ingrijpend wijzigen; daarmee ook de economie van dat proces; alsmede de rolverdeling van de deelnemers daaraan. Die ontwikkeling is al begonnen met de introductie van het fotokopieerapparaat.

Tientallen miljoenen kopieën worden er jaarlijks gemaakt uit de journals van de wetenschappelijke uitgevers zonder dat daar vergoeding aan de uitgevers tegenover staat. Maar nog fundamenteeler zullen de veranderingen zijn aan het einde van de jaren tachtig. Wordprocessors, terminals, microcomputers en telecommunicatiefaciliteiten zullen dan gemeengoed zijn zowel voor de auteur als voor de informatiegebruiker. De informatie zal voor een aanzienlijk gedeelte in eerste instantie alleen in elektronische vorm worden vervaardigd en opgeslagen (databanken). Die ontwikkeling kan de positie van Elsevier Science Publishers versterken maar evengoed verzwakken; Elsevier Science Publishers heeft een belangrijke positie te verdedigen; de wijze waarop ESP dat doet, is bepalend zowel voor haar eigen toekomst als voor die van het concern.”

„Het spreekt dan ook bijna vanzelf dat ESP,” zo stelt de heer Pijnenborg, „zich bedrijvig bezint op en voorbereidt op de te verwachten veranderingen.” Meer dan tien projecten, variërend van zuiver onderzoek tot strikt operationeel, zijn momenteel in behandeling. Die projecten concentreren zich ieder op een ander onderdeel van het informatieproces; ieder project zoekt een antwoord op de vraag hoe de elektronika het traditionele informatieproces gaat wijzigen. Niet alle projecten zijn even omvangrijk of spectaculair. Centraal voor ESP zijn de vragen:

- hoe kunnen wij de technische productie van onze boeken en tijdschriften zo wijzigen dat wij onze producten behalve in gedrukte vorm ook in elektronische vorm kunnen aanbieden (online databases);
- hoe kunnen wij de informatie, voorzover die dan in de vorm van databanken zal worden opgeslagen, zo gemakkelijk mogelijk en zo economisch mogelijk toegankelijk maken (searching technieken);
- hoe kunnen wij degene die uit zo'n databank het artikel van zijn gading wil bestellen, zo goed mogelijk bedienen (document delivery).

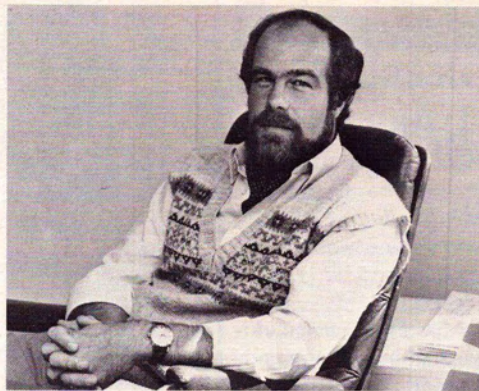
Rond die drie vragen concentreert zich de strategie van ESP met drie grote projecten: het STI-project; het BRS-project en het ADONIS-project.

Zetwerk wordt met behulp van beeldschermterminals uitgevoerd

ESP databank met volledige teksten voor de biomedische wetenschap

„Ons uitgangspunt bij het opzetten van een databank met volledige teksten,” zo deelde de heer Franklin mee, „is de wel zeer snel toenemende belangstelling voor elektronische informatie-overdracht. Volgens de laatste schatting zal in de Verenigde Staten het aantal geplaatste microcomputers van 3,5 milj. nu tot 13,2 milj. in 1986 gestegen zijn. En hoewel Europa daarbij achterblijft, wint ook hier de computer sterk aan populariteit, vooral bij de jeugd.

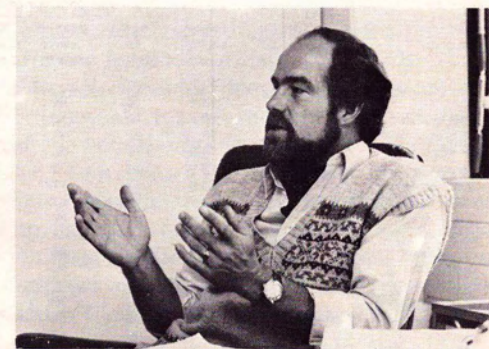

„Onzes inziens,” zo stelt Franklin, „is de verwachting gerechtvaardigd, dat ook binnen de wetenschap het gebruik van computer terminals voor zowel opslag als communicatiedoeleinden binnen 'eigen' kring zal toenemen. Als ESP dan de mogelijkheid biedt om tevens wetenschappelijke informatie on-line te verkrijgen, is de stap om ook on-line deze literatuur te raadplegen niet groot. Tot nu toe, wordt voor een onderzoek een literatuur aanvraag bij de universiteitsbibliotheken gedeponeerd en zijn het in de regel de bibliothecarissen die het materiaal verzamelen. Wij verwachten, dat dat in de toekomst de gebruikers zelf zullen doen.” Het voornaamste probleem in de wetenschap is de verspreiding van informatie over een groot aantal tijdschriften en andere bronnen. De onderzoeker moet proberen alle relevante informatie te verzamelen vanuit deze bronnen; soms is dat onmogelijk. Er zijn bijvoorbeeld 600 tijdschriften die „immunologie” publiceren. Daarom is het noodzakelijk om te zoeken — een profiel te maken van je trefwoorden of indextermen — zodat de onderzoeker alleen deze artikelen krijgt die van nut zijn. De onderzoeker wil daarom eerst worden geconfronteerd met een literatuuroverzicht (Index). Vindt hij of zij daarin titels die op het onderwerp betrekking zouden kunnen hebben dan wil de onderzoeker meestal een korte samenvatting van de inhoud (abstract) raadplegen. Deze zogenaamde secundaire informatie is de benadering van Excerpta Medica en voor de bibliotheek-aanvragen in de regel voldoende. De wetenschappelijke gebruiker kan aan de hand daarvan een kopie van

het artikel of het gehele boek/tijdschrift opvragen. Als de wetenschappelijk onderzoeker echter zelf de on-line verbinding maakt, kan de behoefte bestaan (voor een en ander wordt aangevraagd) het artikel te lezen, omdat er twijfels zijn omtrent de diepgang van de materie of omdat er zeer snel enige gegevens wenselijk zijn. In dat geval vragen zij volgens ons systeem dan de volledige tekst op het beeldscherm. Ten slotte kan alsnog een gedrukte versie via een bibliotheek of, eventueel, 'ADONIS' worden verkregen. Aan de gedrukte tekst zal behoefte blijven bestaan, omdat papieren informatie zo gemakkelijk hanteerbaar is.

Proefproject

„Volledige teksten van primaire wetenschappelijke tijdschriften in een databank stoppen, die er op gebruikersvriendelijke manier, elke gewenst moment uit kunnen komen, is een materie die ESP niet alleen tot stand kan brengen. Daarom is een joint-venture aangegaan met de Amerikaanse databank vendor en software specialist Bibliographic Retrieval Services (BRS). Samen zal worden onderzocht wat de mogelijkheden zijn om een volledige tekst-databank te exploiteren op het gebied van de biomedische wetenschap van Elsevier. Bij dit experiment zijn 25 institutionele bibliotheken in Europa en de VS aangesloten. Deze gebruikers zullen een logboek moeten bijhouden van het gebruik van de databank, maar wij zullen hun ervaringen toetsen door middel van regelmatige bezoeken en gesprekken. Binnen twee jaar,” besluit Franklin, „hopen wij de commerciële mogelijkheden te kennen.”

Computerruimte van Northprint met de DECsystem 20/60

Omscholingsproject schept mogelijkheid tekst plus formules digitaal op te slaan

„Bij zetterij Northprint spelen in dit verhaal twee elementen,” zo begint de heer Geuzebroek zijn verhaal, „ten eerste zijn wij een zetterij voor gedrukte wetenschappelijke tijdschriften van ESP en ten tweede vervaardigen wij materiaal dat geschikt is voor digitale opslag. Het laatste is voor ons een bijkomstigheid.”

„Bij zetterij Northprint in Meppel wordt ca. 35% van de totale wetenschappelijke uitgaven van ESP verwerkt, hetgeen neerkomt op het zetten en opmaken van 150.000 pagina's per jaar. Tot voor anderhalf jaar werd voor het zetten van de kopij, die doorspekt is met wiskundige formules waarvoor een grote variatie (letter)tekens noodzakelijk is, gezet met een IBM-composer (schrijfmachine met speciaal bolletje voor technische kopij). De aldus getypte tekst werd direct op de pagina's gemonteerd. Omdat IBM de 'handcomposer' uit de productie heeft genomen, werd de zetterij gedwongen naar een nieuwe zetmethode te zoeken. Gezien de richting, waarin de informatie-overdracht zich beweegt, werd gezocht naar een geautomatiseerde zetmethode met gedigitaliseerde opslagmogelijkheid.”

Omscholing binnen een maand

„De daadwerkelijke betekenis van dit besluit kwam neer op een groot omscholingsproject van onze type-afdeling. Vooraf door de begeleiding van de technisch directeur J. F. Krips, is naar mijn mening,” zo stelt Geuzebroek, „deze omscholing zo voortreffelijk verlopen. Binnen een maand tijd waren alle medewerkers die dat wensten omgeschoold. Natuurlijk zijn er in het begin fouten gemaakt. Maar voor iedereen die de situatie kent, is dat haast vanzelfsprekend. Want typen op de composer betekent, dat je de getikte tekst voor je neus krijgt. Typen van formules op een terminal betekent het intypen van codetekens. En dan maar hopen dat de computer het gewenste resultaat te zien geeft op de zetstroken. In het computerprogramma is bij logische fouten — zoals haakjes sluiten — een controle ingebouwd, maar daarmee kan niet alles worden ondervangen. In grote lijnen

Th. Geuzebroek, directeur Zetterij Northprint

werkt het nieuwe systeem nu goed. Scheikundige structuurformules kunnen echter nog niet worden verwerkt.

Digitaal opslaan van artikelen

De andere kant van de zaak is de belangstelling voor de elektronische informatie-overdracht en de noodzakelijkheid daarbij van het digitaal opslaan van deze informatie inclusief formules, tabellen, illustraties en pagina lay-out. Over het digitaal opslaan van illustraties buigen zich op het moment veel technische bedrijven in de grafische en computersector, zodat daarvoor binnen afzienbare tijd wel een goede oplossing wordt aangedragen. Tekst en formules zijn specifiek voor wetenschappelijke kopij, door omschakeling naar het computergestuurde fotozetsysteem kunnen deze nu worden opgeslagen. De paginamontage — dus lay-out — geschiedt bij Northprint met de hand, omdat dit tot nu toe voldoet. De correcties worden per alinea aangeleverd en direct in de digitale data veranderd. In welke vorm de digitale pagina's zullen worden opgeborgen (bijvoorbeeld in het ADONIS-systeem) en zullen worden aangeboden is niet direct een zaak waar Northprint zich over gaat buigen, daar zijn andere ESP-medewerkers mee bezig,” aldus Geuzebroek.

Foto's Northprint: afd. public relations Digital Equipment bv.
Overige foto's: Nationaal Foto Persbureau

dm_{hot}/dt in eq. (14) is positive. The magnitudes of these derivatives must be equal. Hence,

$$\frac{dm}{dt} = -\frac{dm_{\text{hot}}}{dt} \quad (20)$$

Cold water temperature, T_f . This temperature is obtained from the following energy balance:

$$\frac{d(m_f u_f)}{dt} = \frac{dm_{\text{tank}}}{dt} h_{\text{tank}} + \frac{dm_{\text{hot}}}{dt} h_1 + \frac{dQ}{dt} \quad (21)$$

Here h_1 is the enthalpy of the hot water that is condensed or mixed with the cold water, and the latent heat is added by the dQ/dt term.

Use of the approximations for liquids that $u \approx h, h = c_p(T - T_{\text{reference}})$ and $c_p = \text{constant}$, together with eq. (21), gives

$$\frac{dT_f}{dt} = \frac{1}{m_f} \frac{dm_{\text{tank}}}{dt} (T_{\text{tank}} - T_f) + \frac{dm_{\text{hot}}}{dt} (T - T_f) + \frac{1}{c_p} \frac{dQ}{dt} \quad (22)$$

2.3.2. Mixing phase

The second phase begins at time t_1 . The parameters to be specified during this second phase are mixing time, t_m , and condensation and evaporation coefficients, α_c and α_e . A surface temperature and area on which vapor in the bubble can condense is needed for the calculation. It is assumed that the effective temperature for the condensation calculation is the temperature from the instantaneous mixing of the hot and cold fluids in the mixing region. This average temperature, T_m , at time t_1 is

$$T_m(t_1) = \left[\frac{m_{\text{hot},m}(T + x h_{fg}/c_p) + m_f T_f}{m_m} \right]_{t=t_1} \quad (23)$$

where

$$m_m = m_{\text{hot},m} + m_f, \text{ and } m_{\text{hot},m} = m(V_m - V_f)/V,$$

and m and V are the mass and volume of hot fluid at the end of phase I.

Rate of change of mass in the mixing region. Mass is added to the mixing region by condensation at a rate given by kinetic theory [11]:

$$\frac{dm_m}{dt} = \frac{4\pi R^2}{\sqrt{2\pi R_{\text{steam}}}} \left[\frac{\alpha_c P(T)}{\sqrt{T}} - \frac{\alpha_e P(T_m)}{\sqrt{T_m}} \right] \quad (24)$$

The change in mass in the bubble is the negative of this quantity.

At the beginning of phase II there is a step change in m because the mass of hot fluid in the mixing region is assumed to be separated from the hot fluid in the bubble. Hence,

$$m(t_1^+) = m(t_1^-) - m_{\text{hot},m} = m(t_1^-) [1 - ((V_m - V_f)/V(t_1^-))].$$

Condensation heat transfer rate from the bubble: dQ/dt is given by

$$dQ/dt = h_{fg} dm_m/dt. \quad (25)$$

Temperature of the mixing region. The temperature derivative (obtained from an energy balance in which heat transfer from the mixing region to the tank is ignored is

Een voorbeeld van tekst met formules

Montage van de wetenschappelijke teksten geschiedt met de hand

Adonis project

Beeldplaatpagina's in gedigitaliseerde vorm

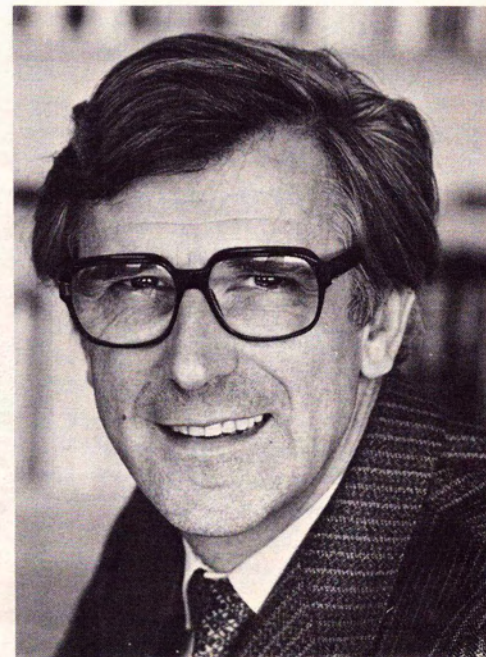
Over dit project heeft Arie Manten in Imprint van augustus vorig jaar reeds uitvoering geschreven. Ter herinnering: ADONIS is een geautomatiseerd systeem voor de verstrekking van een wetenschappelijk artikel. Artikelen worden hiertoe mechanisch, in gedigitaliseerde vorm, op „stomme” beeldplaten vastgelegd. Eén beeldplaat kan ca. een half miljoen bladzijden bevatten. Van deze beeldplaatpagina's kan weer — dank zij een soort juke-box systeem en een printer — een afdruk worden verkregen die de kwaliteit heeft van een fotokopie. Deze aanvragen worden tegen betaling (per post) verzonden of elektronisch doorgegeven. Voor de gebruiker/aanvrager van de informatie biedt dit systeem het voordeel, dat niet tal van jaargangen moeten worden doorgespij

om de betreffende artikelen te kunnen fotokopiëren.

Voor de universiteitsbibliotheek kan het bovendien betekenen, dat ze geen jaargangen van alle wetenschappelijke tijdschriften behoeven te archiveren, omdat ze direct de literatuur waaraan behoefte is kunnen opvragen. Dit project wordt opgezet door ESP samen met een groep van Europese en Amerikaanse wetenschappelijke uitgeverij (Springer, Pergamon, Blackwell, Academic Press). Het is de bedoeling dat uiteindelijk alle belangrijke uitgeverij en organisaties die zich op de publicatie van wetenschappelijke informatie toelagen, aan dit project gaan deelnemen.

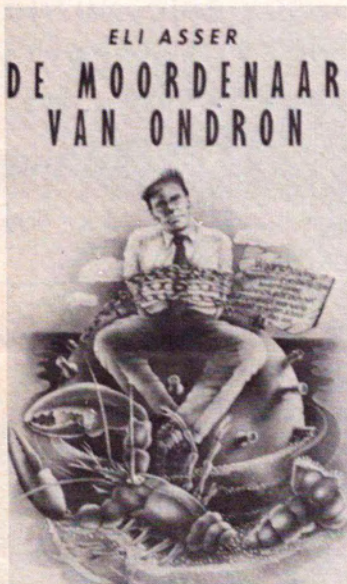
„Wat ik hoop dat duidelijk naar voren kan worden gebracht,” zo besluit de heer Pijnenborg, „is

dat geen van deze projecten los van elkaar kan worden gezien, maar dat ze elkaar dienen aan te vullen. ESP moet er naar streven het totale informatieproces te blijven beheersen; vanaf de verwerving van informatie tot en met de levering van informatie aan de eindgebruiker. Dit kan ESP niet in isolement. Gestreefd wordt naar een samengaan met relevante partners: collega-uitgeverij, bibliotheken, agenten, de hardware/software industrie, computer en netwerk vendors, de overheid e.a. Het zal van zowel veel wijs beleid als geluk afhangen of ESP in deze complexe veranderingsprocessen haar leidinggevende positie kan behouden.

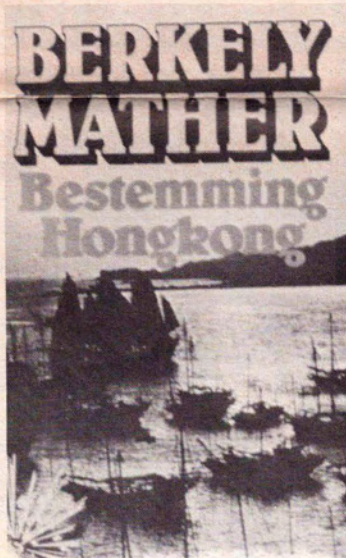

eken boeken boeken boeken boeken boeken

Zojuist verschenen...

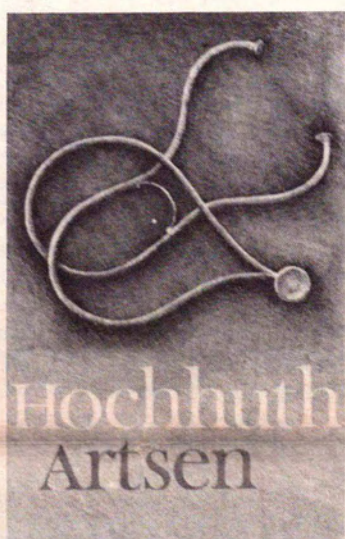
DE MOORDENAAR VAN ONDRON door Eli Asser. Een humoristische satire op de wereld van James Bond, met Waling Kluit als het prototype van de nuchtere Nederlander die in een wereld verzeild raakt, waarin vrijwel alles mogelijk is. Eli Asser begon zijn carrière als journalist maar ging al spoedig teksten schrijven voor o.a. Mimosa en Willem Parel. De moord van Ondron is oorspronkelijk opgezet als feuilleton. Elsevier f 14,90

BESTEMMING HONGKONG door Berkely Mather. Oorspronkelijke titel: The Springers. Vertaling: F. H. Righarts-Vos. Dit is het vijfde, bij Elsevier verschenen boek van Mather. In deze spannende roman laat de auteur een Russische spion uit de Engelse gevangenis ruilen tegen een Britse, die in Chinese handen is. De geheim agent die de zaak moet organiseren merkt dat hij zich in een waar wespennest heeft gestoken. Op een eiland voor de kust van Hongkong bereikt het verhaal de climax. Elsevier f 15,90

DE JACHT OP DE BRITANNIA door Guy Montfort. Oorspronkelijke titel: All the Queens men. Vertaling: Jacqueline van Hess-Moonen. Terwijl de Britse koninklijke familie aan boord van het koninklijke jacht Britannia op weg is naar het Nabije Oosten, komen leden van terreurorganisaties over de gehele wereld bijeen, zoals de IRA, PLO, Baader-Meinhof-groep e.d. om een manier te vinden om de besprekingen tussen Egypte en Israël te boycotten. Zuidhollandsche Uitgeversmij. f 27,50

ARTSEN door Rolf Hochhuth. Oorspronkelijke titel: Aertinnen. Vertaling: Margot Klarhamer. In een toneelstuk van vijf bedrijven formuleert Hochhuth op scherpe en indringende wijze zijn kritiek op evidente wantoestanden in de medische wereld zonder daarbij de rol van de politiek te veronachtzamen. In zijn inleiding schrijft de auteur „In hoeverre kunnen politiek en commercie veertig jaar na het nationaal-socialisme een rol spelen in de medische wetenschap: dat is de vraag van dit toneelstuk, dat weliswaar geen wetenschap is, maar bewijst dat wetenschap een toneelstuk is”. Hochhuth verwierf met zijn toneelstuk „Der Stellvertreter” (De plaatsbekleder) in 1964 reeds internationale faam. Nadien zijn er geregeld toneelstukken van hem verschenen o.a. Soldaten, Guerrillas, de Vroedvrouw enz. Manteau f 19,90

DE WRAAK VAN RACHEL door Peter Abrahams. Oorspronkelijke titel: The fury of Rachel Monette. Vertaling: Marjan Hilverda. Een spannende roman over de wraak van een vrouw die voor niets terugdeinst, nadat ze haar man bij haar thuiskomst, doodgestoken aantreft en haar zoontje ontvoerd blijkt te zijn. Elsevier f 29,90

EEN BAKKERS DOZIEN door Jan Willem Holsbergen. Dertien paranormale verhalen van een geboren verteller. De auteur heeft na de Academie voor Beeldende Kunsten de meest uiteenlopende werkzaamheden verricht. Hij wijdt zich nu geheel aan het schrijven van verhalen, romans en toneelstukken. In deze bundel wordt het gewone plotseling ongewoon. Manteau f 17,90

DE LAATSTE VLUCHT door Richard Haligon. Oorspronkelijke titel: The flying Porcupine. Vertaling: Ruth Liebenhaler. Een thriller over spionage, hebzucht, hartstocht en wreedheid van vier voormalige concentratiekampbeulen uit Dachau die naar Zuid-Amerika vluchten. Maar niet zonder in Libië eerst een enorme schat aan goud en diamanten op te graven. Een ex-Spitfire piloot die werkzaam is voor de Britse Inlichtingendienst is echter van hun plannen op de hoogte en zet de achtervolging in. De Boekery f 27,50

KONING VAN DE ROCK 'N ROLL door Gail Brewer. Oorspronkelijke titel: Orion. Vertaling: Frank Klinkspoor. In dit boek wordt een blik achter de schermen van de glitterwereld van de rock 'n roll-wereld geworpen, die aanleiding geeft tot verbijstering. Het geeft een schokkend en sensationeel beeld van een „idool” dat aan zijn eigen succes ten ondergaat. Een beeld dat sterk doet denken aan het leven van Elvis Presley. Elsevier f 29,90

LUCHTBRUG BERLIN door Hammond Innes. Oorspronkelijke titel: Air bridge. Vertaling: Piet Verhagen. Tegen de achtergrond van een bedreigde stad zet de auteur een spannende en aangrijpende thriller neer. Het verhaal speelt in 1948 in Berlijn tijdens de Koude Oorlog, terwijl alle toevoeu- wagen naar de stad zijn afgesneden. Via een enorme luchtbrug moet de bevolking worden voorzien van voedsel, brandstof en andere goederen. De stad lijdt, maar weigert het op te geven. Elsevier f 15,90

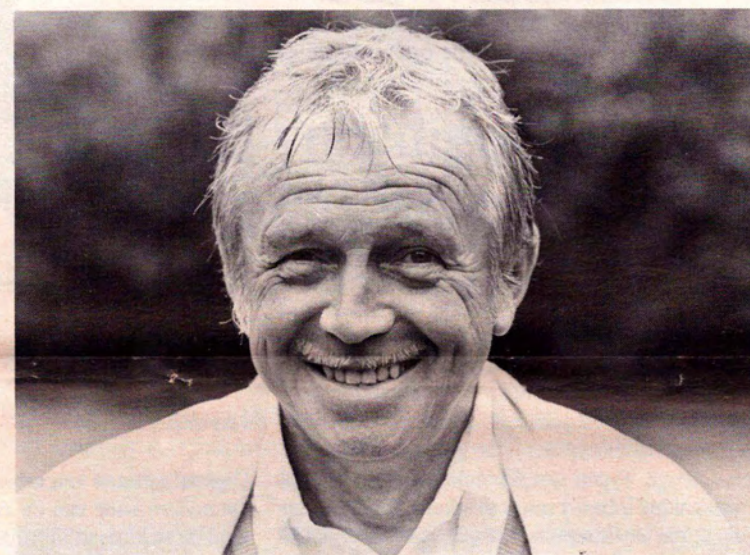

De eerste exemplaren van „Moord op de informateur” werden door oud-informateur P. A. J. M. Steenkamp overhandigd aan o.a. A. van Agt, E. Nijpels en E. van Tijn. Tweede van links Charl Schwietert de auteur van het boek.

Politieke Thriller van Charl Schwietert

Begin september verscheen bij Elsevier de politieke thriller „Moord op de informateur” van Charl Schwietert. De politieke journalist Schwietert geeft in dit boek een meer dan onthullende kijk achter de schermen van „Het Binnenhof”. Het boek draait om een sensationele aardverschuiving van de vaderlandse politiek onder leiding van informateur J. C. Jansen, waarbij voor het eerst het CDA op de oppositiebanken zal plaatsnemen.

Op gruwelijke wijze wordt Jansen echter naar de andere wereld geholpen. Onmiddellijk brandt de vraag los: wie heeft er belang bij, dat de informatie op de klippen loopt. Van Agt omdat hij het veld moest ruimen? Of den Uyl. Misschien Ed Nijpels omdat beide een zeer pijnlijk compromis moeten sluiten? Of zijn de talloze amoureuze perikelen van Jansen hem ten slotte noodlottig geworden? Behalve de fictieve figuur van „Jansen” zijn de met name genoemde politici die in dit boek meespelen volgens ingewijden van het Binnenhof zeer goed getypeerd.

„De danstent in de wei” een nieuw boek van Toon Hermans

Wederom weet Toon Hermans op onnavolgbare wijze in zijn nieuwe bundel versjes en verhalen getiteld „De danstent in de wei” gedachten en gevoelens te verwoorden die bij talloze lezers leven. Humor, liefde, menselijkheid, weemoed en hoop voeren de boventoon in deze nieuwe selectie. De vele reacties op zijn eerder verschenen boeken zijn voor Toon Hermans een enorme stimulans geweest, die heeft geleid tot een fijnzinnige verdieping in zijn werk. Zijn nieuwe boek vormt een tijdsbeeld, waarvan Toon Hermans vanuit het diepst van zijn hart noteert wat duizenden met hem meevoelen.

Mijn eerste Winkler Prins

Maandag 27 september jl. presenteerde Elsevier tijdens een bijeenkomst van „Vers van de Pers” een opvallend jeugdboek getiteld „Mijn eerste Winkler Prins”. Dit is een instructief (voor)leesboek, dat door zijn geheel nieuwe opzet op een speelse wijze in het bewustwordingsproces van het kind een meerledige rol kan spelen: het kind breidt zijn woordenschat uit en ontwikkelt tegelijkertijd zijn peurzinn in leesvaardigheid. Er is gekozen voor een zorgvuldige mengeling van eenvoudige en wat moeilijker woorden: woorden die het kind al kent en andere die het, daarbij geholpen, ongemerkt bijleert. Mijn eerste Winkler Prins is een boek om mee bezig te zijn, en nodigt daartoe ook duidelijk uit. Voor de allerkleinsten (vanaf 4 jaar) samen met hun ouders bijvoorbeeld, en naarmate het kind ouder wordt (is) zelfstandig. Tijdens de presentatie overhandigde Martine Bijl de eerste exemplaren aan de auteur en tekenaar. Het boek kost f24,50.

814 miljoen analfabeten

Dit jaar bracht Unesco tijdens de „International Literacy Day” (in Nederland ABC-dag genoemd) speciaal het analfabetisme onder de aandacht. Enkele belangrijke gegevens uit hun programma zijn:

In 1980 konden naar schatting 814 miljoen mensen (28,9 procent) boven de leeftijd van vijftien jaar niet lezen of schrijven: door grote inspanning op onderwijsgebied is het percentage analfabeten iets aan het teruglopen. De onderwijsvoorzieningen kunnen echter de groei van de wereldbevolking niet bijhouden, zodat er jaarlijks zeven miljoen analfabeten bijkomen, van wie de meesten in de ontwikkelingslanden wonen. Maar ook in landen waar kinderen naar school kunnen gaan komt analfabetisme voor. Vaak met een dusdanig taboe omgeven, dat statistische gegevens moeilijk verkrijgbaar zijn.

Al naar gelang van de definiëring van het begrip analfabetisme zouden daarbij ook de emigranten als analfabeten kunnen worden beschouwd, voor zover zij het schrijven en lezen van de taal van hun gastland niet machtig zijn. In de geïndustrialiseerde landen geldt dit voor een groot deel

van de buitenlandse werknemers. Voor alle landen kortom, is er volgens de Unesco reden het probleem van het analfabetisme aan de orde te stellen.

Verschuiving bij besteding reclamebudgetten

Volgens berekening van het Bureau voor Budgetten Controle (BBC) zijn de bestedingen aan merk- en dienstreclame in pers, tv en radio het eerste half jaar 1982 ten opzichte van dezelfde periode in 1981, in totaal met 5 procent gestegen. Lang niet alle mediatypen hebben daarvan geprofiteerd. Vooral de radio-reclame geeft een opmerkelijk forse stijging te zien van 71%, maar dit is hoofdzakelijk veroorzaakt door de uitbreiding van deze vorm van etherreclame met ingang van januari j.l. Dan blijken de dagbladen met zes procent vooruit te zijn gegaan (met een marktaandeel van 46%). Opiniebladen profiteerden niet van deze stijging terwijl familiebladen, damesbladen, RTV-bladen zelfs met resp. - 7%, - 5% en - 19% verloren. De overige tijdschriften stegen in totaal echter weer met 12% en de tv-reclame steeg met 4%.

Elegance najaarsmodeshow is verkrijgbaar op videoband

Dinsdag 21 september is in het RAI-Congrescentrum de najaarswintermodeshow '82/'83 van Elegance gehouden. Dit is de derde maal dat de uitgever van dit blad S. P. Verlaet een modeshow op internationaal niveau voor Elegance organiseerde. De show werd voorafgegaan door een audiovisuele presentatie in de lounge van het RAI-Congrescentrum getiteld „Paris Fashion”. Na een woord van welkom door drs. L. J. Leeman, algemeen directeur van Bonaventura, werd aangevangen met de modeshow. Er werd een selectie getoond van ski-kleding, prêt-à-porter, bont en herenkleding van in totaal 25 bekende modehuizen. Na de pauze werden hoogtepunten uit de haute couture-collectie van de Amerikaan Oscar de la Renta getoond. Een mode-ontwerper die in het oog springende kleding brengt met „brede”

heuplijnen. (zie foto) Van deze modeshow is een videoband gemaakt die bij

de afdeling Lezersservice van Bonaventura kan worden besteld.

V.l.n.r. H. Wiegels, mevrouw mr. A. P. Schilthuis en J. D. van der Harten drie commissarissen der Koningin van resp. de provincies Friesland, Drenthe en Noord-Brabant tijdens de presentatie van de eerste drie delen van de nieuwe serie „Kijk op het Groene Nederland”.

Presentatie: „Kijk op het groene Nederland” aan drie commissarissen der Koningin

Begin september vond de presentatie plaats van de eerste drie delen verschenen delen Kijk op het Groene Nederland. De eerste delen zijn Friesland, Drenthe en Noord-Brabant. Ter gelegenheid van de presentatie waren de drie commissarissen der Koningin van de betreffende provincies uitgenodigd

het eerste exemplaar in ontvangst te nemen. Hierdoor ontstond de unieke gelegenheid, dat H. Wiegels (Friesland), mw mr. A. P. Schilthuis (Drenthe) en J. D. van der Harten (Noord-Brabant) te samen een officiële bijeenkomst hadden. De presentatie geschiedde in Kasteel Ammersoyen te Ammerzoden.

Tijdens deze nationale perspresentatie van de monumentale serie waar meer dan 100 gedelegeerden van de media met de serie konden kennismaken vond de Elsevier-delegatie even tijd om op „de langste fiets van Nederland” (uit Drenthe afkomstig en 40 m lang) te poseren.

V.l.n.r. G. P. J. Schouten (algemeen directeur), mr. L. van Vollenhoven (lid Raad van Bestuur Elsevier/NDU), W. Hartjes (assistente Pers & Publiciteit), J. C. Jansen (directeur Elsevier), E. D. P. Benéder (Hoofd Pers & Publiciteit), H. Rijswijk (achteromkijkend) (adjunct-directeur Productie), J. F. Berkel (algemeen verkoopleider Non-Fiction-uitgaven), W. van Hornsveld (secretaresse Pers & Publiciteit), Th. J. J. M. Brandsen, E. van der Vegt, R. J. W. van Wijk, H. Harde, N. Kuipers, I. van Nes.

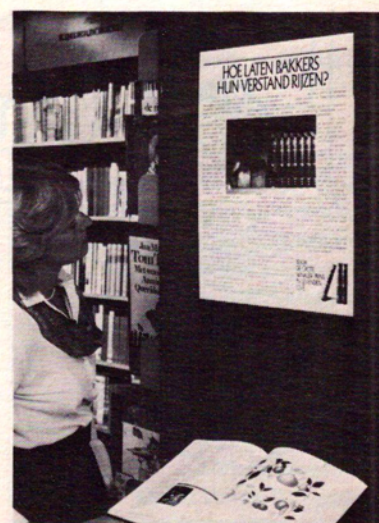

EVC op de Firato '82

Tijdens de Firato '82 stond de nieuwe „mode” op gebied van audio- en video-apparatuur en vooral de revolutionaire compact-disc volop in de belangstelling. De beurs trok een ongekend aantal bezoekers. Ook EVC was aanwezig met zijn pakket van ruim 250 videofilms. Tevens werd tijdens de Firato de samenwerking tussen EVC en Thorn EMI bekend gemaakt, waardoor vele bekende speelfilms (The Deer Hunter, One flew over the Cuckoo's nest, Convoy, Death on the Nile, Physical en vele andere) aan het EVC-pakket zijn toegevoegd.

Najaarsactie GWP 80 loopt uitstekend

Eind augustus is Uitgeverij Elsevier met een grote najaarscampagne van start gegaan met de Grote Winkler Prins Encyclopedie. De conventionele aanpak van de advertenties in dag- en weekbladen heeft zeer de aandacht getrokken. Veel activiteiten zijn op de boekhandel gericht, die van stromen materiaal werd voorzien. (zie ill.) Daarnaast is een speciale actie voor het Elsevier-NDU personeel opgezet, die inmiddels in bijna alle vestigingen van ons concern is gepresenteerd. Deze actie loopt nog tot eind oktober en behelst een aantrekkelijke personeelskorting en een afbetalingsregeling.

PRINTJES

Werknemers van Elsevier-NDU kunnen gratis kleine advertenties in Imprint laten opnemen. Deze (particuliere) advertenties kunnen inhouden: het te koop of te huur aanbieden of vragen van kamers, flats, huizen voor permanente of vakantiebewoning, voorts het te koop aanbieden of vragen van huisraad, vakantiegoederen, hobbygereedschap, muziekinstrumenten, auto's, fietsen, huisdieren, (ook gratis), munten, postzegels (ook als ruilobject) e.d. De plaatsing geschiedt echter buiten de verantwoording van de redactie en de eventuele adverteerder dient zich te realiseren bij artikelen die te koop worden aangeboden dat deze bestemd zijn voor een collega. De plaatsing geschiedt in volgorde van binnenkomst.

Opgave voor plaatsing kan uitsluitend schriftelijk aan: de redactie van Imprint, rubriek PRINTJES, t.a.v. Djouke de Jong, Postbus 470, 1000 AL Amsterdam.

4-PITS GASTOESTEL TE KOOP

Beige/bruin Pelgrim 4-pits gastoestel te koop met afdekplaat. Slechts een half jaar gebruikt. Met gasslang (alleen kraan ontbreekt). Prijs f 150,—. Tel. 020-112039 (na 16.30 uur).

KINDERLEDIKANTJE AANGEBODEN

Een kinderledikantje met matras en bijbehorende klepkast, kleur: wit, aangeboden. Prijs f300,—. Informatie: 02159-32599.

VERZAMELAAR ZOEKT:

Materiaal uit de Tweede Wereldoorlog. Zaak: 02505-407. Privé: 02503-15565.

DAKFLAT AMSTERDAM AANGEBODEN

Te koop van eigenaar: 2-kamer dakflat met 40 m2 terras op het Z.W. aan de Burg. Cramergracht/Amsterdam-Slotermeer, bij de Sloterpas. Lift, C.V., moderne keuken, berging, douche/toilet.

Prijs nader overeen te komen k.k. Tel. donderdag 's avonds 020-110227.

OPEN BRIEF

van: Bestuur Tennisvereniging Elsevier Amsterdam

Sportvrienden

Met dit onpersoonlijk schrijven willen wij onze wel zeer persoonlijke dank overbrengen voor de geweldige attentie die jullie ons hebben gegeven op ons 3e Lustrumfeest, vrijdag 17 september jl. ... „dat was nou echt niet nodig geweest!“ ...maar, wij waren er wel erg blij mee — „rozen verwelken, wijn wordt opgedronken, maar het glas met de inscriptie blijft een aandenken!“ —

Op het moment dat dit wordt geschreven rest er nog maar één avond om te kunnen spelen en dan gaan we onze spullen weer tot het volgende seizoen opbergen, om weer geheel fris begin april aanstaande als „mogelijk“ aanstaand Kampioen, de Elsevier-banen te betreden. Begin voorjaar komen wij met de bekende aanmeldingsformulieren bij jullie terug. Tot het volgend seizoen, met onze beste sportgroeten!

Auteurskaravaan trekt door ons land

Deze maand vindt een uniek literair gebeuren plaats in Nederland en België. Voor het eerst trekken vier Vlaamse auteurs gezamenlijk door ons land om via boekhandels kennis te maken met kopers en kijkers (onder auspiciën van Uitgeverij Manteau) onder het motto: „Manteau Auteurs Karavaan“. De auteurs zijn Jef Geeraerts met zijn nieuwe roman „Diamant“, Walter van den Broeck die onlangs is bekroond met de Henriëtte Roland Holstprijs, Jos Vandeloop van o.a. de satire „Bent u ook zo'n Belg“ en de nieuwste roman „Sarah“ en ten slotte de enige vrouw in dit gezelschap Mireille Cottenjé van o.a. de roman „De verkeerde minnaar“. De karavaan start medio oktober en trekt via o.a. Kortrijk, Gent, Antwerpen, Herentals en Lier naar ons land. Op 20 oktober zijn ze aanwezig in de vestiging van de Bijenkorf te Den Haag, op 21 oktober zijn ze 's avonds bij Boekhandel Gianotten te Tilburg, op 22 oktober bij Boekhandel Donner te Rotterdam en op 23 oktober in de Bijenkorf te Amsterdam.

V.l.n.r. Walter van den Broeck, Mireille Cottenjé, Jef Geeraerts en Jos Vandeloop.

IMPRESSIES

Toen mij, nu alweer twee jaar geleden, werd gevraagd op de achterkant van dit serieuze blad geregeld wat lichtvoetige impressies over taalgebruik en -misbruik neer te pennen, heb ik daar graag ja op gezegd. Het leek me wel leuk zelf speels bezig te zijn met taal, terwijl anderen bekommerd en idealistisch aan het werk zijn met zwaarwichtige politieke en economische vraagstukken.

Maar crises — zowel die van onze maatschappij als van elkaar snel opvolgende kabinetten — lieten het taalgebruik niet onberoerd en dus ook de schrijver van deze luchtige rubriek niet met rust.

Uit eigen koker

Zo dwingt een geregelde lezer er me deze keer toe de hand eens in eigen Elsevier-NDU-boezem te steken: „U schrijft onder meer telkens over verarming van onze taal door onnodig en onbegrijpelijk gebruik van vreemde woorden, maar kijkt u nou eens in ons eigen bedrijf en bijvoorbeeld in het augustusnummer van Imprint“, zo adviseerde ietwat wrevelig de briefschrijver.

Hij voegde er ter onderstreping van zijn verwijt de voorpagina van de vorige Imprint aan toe, voorzien van rode strepen onder de ontelbare vreemde woorden op die bladzijde met nieuws over een nieuw bedrijf, dat Elsevier-NDU en LIOF in Maastricht „starten“ (beginnen!).

Hierbij enkele staaltjes van taalgebruik in dat verslag: jointventure, newsletters, complexe informatiestroom, indexen en databases, informatiecircuits, intensieve research, marketing- en automationmanager, geavanceerde informatiebedrijven, softwaresysteem, know-how enz., enz.

Geen excuus

En daar zit je dan als taalzuiveraar. Ik moet natuurlijk beginnen met een excuus en zeggen, dat je er in een internationaal georiënteerd bedrijf als het onze bijna niet onderuit komt, dat er vreemde (voornamelijk Engelse) woorden binnensluipen, die door dagelijks mondeling en schriftelijk gebruik voortwoekeren en ingeburgerd raken.

Maar is dat wel een excuus? Natuurlijk niet, want de meeste van die veel gebruikte woorden zijn soms gemakkelijk en anders met enige moeite wel door een goed en begrijpelijk Nederlands woord te vervangen.

Voorbeeld

De directie van een ander internationaal georiënteerd bedrijf in Nederland gaf reeds in de jaren zestig het goede voorbeeld en bood haar personeel een lijst aan met vaak gebruikte vreemde woorden en de vertaling daarvan. Zo kon een production manager voortaan bedrijfsleider worden genoemd en de marketing ook verder als verkoopbeleid door het leven gaan.

Wie begint bij Elsevier-NDU met zo'n lijst?

De politiek laat Imprintus ook niet los, al behoeft hij zich de ochtend na de verkiezingen — als hij met zijn Impressies bezig is — niet te verdiepen in het hoe en waarom van verlies en winst der verschillende partijen.

Hij heeft er zich wel over verheugd, dat de gangmakers van de grote partijen zich deze keer in hun verkiezingscampagnes hebben onthouden van „wollige taal“ en „Haags jargon“. Heel rustig en in een sfeer van lief zijn voor elkaar hebben zij zich overal in het land vertoond en duidelijk verteld, hoe ze ons land in de komende jaren uit het slop willen halen.

De Partij van de Arbeid heeft dank zij haar campagne zij gesponnen en is als grootste partij uit de stembus te voorschijn gekomen. Hun voorman-

nen (-vrouwen) Joop, Marcel, André en Ien en anderen zijn daartoe een poosje aan het „canvassen“ geweest, een uit Amerika overgewaaid stunt, die neerkwam op het oudhollandse „venten“ ofte wel deur na deur belletje trekken en proberen je waar aan de man/vrouw te brengen. Nou, ome Joop en zijn mannen/vrouwen hebben er succes mee behaald. Maar nu het belletje trekken voorbij is, moet ook het woord canvassen maar uitgebannen worden.

Dames onder elkaar

Vreemde woorden komen ook bij bosjes voor in het taalgebruik van goed-gebeekte feministes. En met vreemd bedoelen we dan zowel afkomstig uit een vreemde taal als vreemd in de mond van dames.

Een fraai staaltje daarvan kregen we te lezen op de achterkant van NRC Handelsblad, waar Tom Rooduin verslag deed van een gesprek tussen de dames (volgens haar zelf een woord voor tobberige vrouwen) Hedy d'Ancona en Emma Brunt.

Goed dan, de vrouwen/dames — Hedy is oud-staatssecretaris (v) en kersvers lid van de Eerste Kamer en Emma redacteur (v) van de Haagse Post — zijn elkaar in tegenwoordigheid van NRC Handelsbladredacteur Rooduin (m) in de haren gevlogen.

Hedy tot Emma: „Jouw artikelen laten een kritische, afstandelijke en ambivalente(?) indruk na. Met name politieke vrouwen plaats je door geestige tussenzinnetjes in een bespottelijke context(!).“

En Emma: „Ik noteer niet alleen vrome quotes(?) maar plaats mensen ook in hun ambiance(!).“

In het vuur van de strijd

Dit schrijftaaltje van politici (m/v) en journalisten (m/v) vormde overigens slechts het aanloopje tot het gevecht tussen de twee dames-van-stand. Eenmaal op gang gekomen bezigden ze een taaltje, dat in lang vervlogen tijden als mannen-kroegpraat of schuttingtaal werd aangeduid.

Hedy, de nieuwe senator (m/v), die in het gesprek terloops van zichzelf zegt, dat zij „een buitengewoon vrolijk en ook vrij humoristisch persoon“ is, zegt onder meer in het vuur van de strijd: „Daarom zal het me aan m'n rug roesten of men in de vrouwenbeweging bezig is vanuit de sociaal-economische invalshoek — zoals ik — of dat men in groepjes met yoghurt en spaeculum elkaars kut onderzoekt“. (De verslaggever van de keurige NRC citeert letterlijk in zijn altijd zo keurige krant. Wij doen dat op onze beurt ook. Met excuses aan eventueel geschokte lezers overigens).

We zijn benieuwd of Hedy in de Eerste Kamer zich van hetzelfde feministische taaltje zal bedienen. Dat wordt dan beslist moeilijk voor haar medeleden, als die haar met gelijke munt willen terugbetalen. We horen professor Diepenhorst dat nog niet doen.

De discussie tussen beide dames zette ondanks dit feministisch woordgebruik weinig zoden aan de dijk, want Emma Brunt besloot met haar wijsheid — en nu vervangen we de door haar gebruikte trefwoorden toch maar op ouderwetse manier door stippeltjes — „Dat we allemaal honger hebben weten we. 't Gaat juist om een vergelijking tussen Chinese eethuizen en de Franse keukens. Zo zit 't met het feminisme ook. Er zijn mannen en vrouwen. Die hebben een p.. en k.. Dat weten we ook. Maar wat doe je daar nou mee in een cultuur? Daar gaat het om“. Gelijk heeft zij. Met zulke wijsheid kun je in een twintig eeuwen oude cultuur weinig nieuws beginnen.

Imprintus

Joris Printer en het Elseviers thuisnet

